

การจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี เชียงพุทธ The Asset Allocation of Santisuk 9D Village in Buddhism

มริศา ไซอัมเอี่ยม, เสฐียร ทังทองมะดัน

Karisa Saiuneam, Sathien Thangthongmadan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus

สุพจน์ พิมพ์สาร, พระปลัดจักรกฤษณ์ จิตตทนโต

Supot Pimprasan, Phrapalat Chakkris Cittatanto

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษานคเรศวร

Mahamakut Buddhist University, Korat Center

E-mail: Karisa_tukta01@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง การจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี เชียงพุทธ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี 2) เพื่อศึกษาการจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้าน 9 ดี เชียงพุทธ ผลการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านพึ่งพาตัวเองเกิดจากแนวคิดการระดมทุน ระดมแรง เพื่อแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างสังคมคุณธรรมที่ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมระดับหมู่บ้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของราษฎรในหมู่บ้าน การจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี ในส่วนของกองทุนหมู่บ้านเชียงพุทธ ว่าด้วยหลักโศคาทียะ คือหลักของการใช้จ่ายทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริการทรัพยากรของกองทุน ได้แก่ (1) เลี้ยงตนให้เป็นสุข การนำเงินกองทุนหมู่บ้านไปใช้เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน (2) เลี้ยงมิตรสหายให้เป็นสุข การจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในกิจกรรมของคณะกรรมการเพื่อสร้างชุมชนให้มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน (3) การป้องกันอันตราย และการเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย กองทุนหมู่บ้านมีการจัดสรรทรัพยากรส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้ด้อยโอกาสและสวัสดิการอื่น ๆ ในชุมชน (4) ทำพลี 5 เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนหนึ่งจะจัดสรรเพื่อใช้ในการสาธารณกุศล (5) เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ คือ เลี้ยงตนให้เป็นสุขเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้ชุมชน, เลี้ยงมิตรสหายเพื่อสร้างชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนน้ำใจ สร้างวิถีไทยสามัคคี, ป้องกันอันตรายเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย, ทำพลี 5 เพื่อใช้ในการสาธารณกุศล, ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาเพื่อความสุขความสงบร่มเย็นของชุมชน

คำสำคัญ: จัดสรรทรัพยากร, หมู่บ้านสันติสุข 9 ดี, เชียงพุทธ

Abstract

The academic articles on Asset Allocation of Santisuk (Peace) 9D Village in Buddhism had two objectives: 1) to study the background of the establishment of the self-reliant fund in Santisuk 9D Village; 2) found The Self-Sufficient Village Fund was established from the idea of raising funds to solve local community problems. Its purpose is to create a virtuous society where everyone can live happily together and create guidelines for solving social problems at the village level to achieve the common objectives of the people in the village asset allocation of Santisuk village 9D in the part of the Buddhist Village fund on the principle of Phokatiya (Utilizing wealth) is the principle of expenditure for the maximum benefit of the fund's property services, namely: (1) raise oneself to be happy; using village funds for village development (2) raising friends to be happy; allocating assets for use in the committee's activities to create a harmonious community generosity (3) Prevention of danger and keep it for use when sick; the village fund has allocated a portion of its assets to help the victims, underprivileged and other welfare in the community (4) to make the fivefold offering; part of the village fund will be allocated for public charity (5) to uphold Buddhism. The Body of knowledge gained is to raise oneself to be happy for the development of the village, generate income for the community, raise friends to create a supportive community, increase kindness, and create a Thai way of unity, to prevent danger to help the victims, make the fivefold offering sacrifice for public charity, uphold Buddhism for the happiness and peace of the community.

Keywords: Asset Allocation, Santisuk 9D Village, In Buddhism

1. บทนำ

หมู่บ้านสันติสุข 9 ดี มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ 9 ประการ ประกอบด้วย 1) เป็นคนดี 2) มีปัญญาดี 3) รายได้สมดุล 4) สุขภาพแข็งแรง 5) สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ 6) สังคมอบอุ่น 7) หลุดพ้นอาชญากรรม 8) การจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเอง 9) การสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการหมู่บ้าน (สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์, 2557: 73) หนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี คือ จัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเอง การจัดตั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ก็เพื่อที่พึ่งพาตนเองทางด้านเงินทุนเพื่อการประกอบ

อาชีพ โดยการรวมทุนผ่านการออมเงิน ในรูปของเงินฝาก และเงินค่าหุ้น และที่สำคัญประชาชนมีส่วนในการบริหารจัดการ มีความเป็นเจ้าของ และบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งการสร้างวินัยทางการเงิน และนอกจากนี้องค์กรการเงินระดับฐานรากยังเป็นกลไกสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชนและสาธารณประโยชน์ของชุมชน และการที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ สามารถพึ่งพาตนเองทางการเงินได้นั้น เป็นการสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากภายนอก ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาหนี้ครอบครัวด้วย ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรการเงินระดับฐานรากน่าจะเป็นการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองทางการเงินของประชาชนและชุมชน ซึ่งอาจจะเปรียบได้กับการสอนให้ประชาชนรู้วิธีตกปลาแทนการให้ปลาแก่ประชาชน หลักธรรมในพระพุทธศาสนามีหลายระดับตามความเหมาะสมของสถานะชีวิตของผู้ปฏิบัติ เพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายสูงสุด ในฐานะที่เป็นผู้ครองเรือนนั้น โภคาทิยะ 5 (ศุภกัตติยะ โสภิตกัตติยะ และคณะ, 2547: 293) เป็นประโยชน์ที่ควรถือเอาจากโภคทรัพย์หรือเหตุผลที่อธิบายควรยึดถือ ในการที่จะมีหรือครอบครองโภคทรัพย์เพื่อบริหารจัดการโภคทรัพย์ที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในหมู่บ้าน 9 ตี 2) เพื่อศึกษาการจัดสรรทรัพยากรของหมู่บ้านสันติสุข 9 ตี เชียงพุทธ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดสรรทรัพยากรของแต่ละครอบครัว ชุมชนที่ถูกต้องและปฏิบัติตามได้แบบพระพุทธศาสนาควบคู่กับนโยบายกองทุนพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านสันติสุข 9 ตี

2. ความเป็นมาการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในหมู่บ้าน 9 ตี

ปรัชญาของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต จัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม รวมถึงการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุน สวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการ

พึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง การมุ่งเสริมให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข ด้วยวิธีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยที่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายตามภูมิสังคมด้วยทุนทางทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน บนพื้นฐานการเคารพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยสรุปได้เป็น 3 แนวทางหลัก

- 1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง
- 2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
- 3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน (ประเวศ วะสี, 2544)

2.1 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเองในหมู่บ้าน 9 ดี

วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ระบบเงินกองทุน บริหารจัดการเงินกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

5. เกิดศักยภาพ/ความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เศรษฐกิจสังคม (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544: 3)

การจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. เสริมสร้างความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและการจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

หลักการจัดสรรเงินกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหลักการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน

3. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

4. ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2559)

ปัจจัยที่นำมาศึกษามีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนอยู่ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุน ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านนโยบายในการส่งเสริมอาชีพโดยทุกปัจจัยมีผลกระทบเชิงบวกทั้งหมด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของประธานกองทุนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ควรมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร ความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นไว้วางใจ ความสามารถทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความสามารถ มีพลังและมุ่งการปฏิบัติให้บรรลุผล แสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและเอื้ออาทรแก่ผู้อื่น ชอบที่เสี่ยง สร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการโฆษณาตัวเอง (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544: 55) ละทำให้การขัดแย้งภายในเกิดขึ้นน้อยที่สุด

2. ปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุนมีผลกระทบในเชิงบวกต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน บรรยากาศการเรียนรู้ประเด็นการเรียนรู้ใน เรื่องบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้

1) การเรียนรู้แบบเป็นทางการ (Formal learning) เป็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่คุ้นเคยกันดี คือ จัดการเรียนรู้การสอนในห้องเรียนและผู้สอนเป็นผู้จัดหาบทเรียน

2) การเรียนรู้แบบกึ่งเป็นทางการ (Semiformal learning) เป็นบรรยากาศแบบการประชุมซึ่งผู้เรียนอาจพูดคุยกันได้บ้าง ผู้สอนเป็นผู้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ และเสนอเนื้อหาสำคัญบางส่วน แต่เน้นการรวบรวมความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเพื่อสร้างบทเรียน

3) การเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ (non-formal learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีการวางแผนการไว้ก่อนแต่ไม่ได้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยอาจเป็นการพูดคุย บริเวณโต๊ะประชุมหรือระหว่างพักดื่มกาแฟ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างมากในการจัดเนื้อหา และกระบวนการการเรียนรู้

4) การเรียนรู้แบบเป็นกันเอง (Informal learning) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตทั้งจากด้านที่ดีและไม่ดี สิ่งสำคัญก็คือ จะต้องสะท้อนมาจากประสบการณ์ และมีความตระหนักว่าเป็นโอกาสของการเรียน (Linda, Honold, 2000)

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน การที่คนเราจะพิจารณาว่าตนได้รับผลกระทบและเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่นั้น มีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติ แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างใดการดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก (โกวิทย์ พวงงาม, 2545: 8)

ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดตั้งกองทุนพึ่งพาตนเอง ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนานั้นมี 3 ประการคือ

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ด้านหลักนิตรธรมสมาชิกทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเมื่อมีปัญหา โดยทุกคนได้ร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามกฎระเบียบหรือไม่ ในระหว่างการประชุมมีบรรยากาศที่ส่งผลให้กล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ คณะกรรมการกองทุนปฏิบัติงานต่อสมาชิกด้วยความเป็นธรรม กล่าวคือ คณะกรรมการได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ร่วมกันวางไว้

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ด้านหลักความร่วมมือ สมาชิกได้มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะและวางกฎระเบียบข้อกำหนดเรื่องต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้คณะกรรมการกองทุนมีการให้โอกาสสมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม และคณะกรรมการกองทุนมีการจัดให้สมาชิกเข้าร่วมอยู่เสมอ กล่าวคือ สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมมือกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ด้านหลักความต้องการของลูกค้าหรือสมาชิก เมื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความต้องการที่จะกู้ยืมเงิน เพื่อเป็นการสร้างเงินลงทุนในการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว คณะกรรมการกองทุนมีการจัดเตรียมเอกสารเงินกู้ให้กับสมาชิกเพื่อความรวดเร็วในการยื่นคำ ร้องขอกู้เงิน และความพึงพอใจในการบริการที่ไม่มีขั้นตอนยุ่งยากในการกู้เงินของคณะกรรมการกองทุน กล่าวคือสมาชิกบางรายต้องการกู้ยืมเงินในทันที จึงต้องมีการเตรียมเอกสารในการกู้ยืมเงินเพื่อให้สมาชิกไม่ต้องใช้ระยะเวลานานในการทำ สัญญากู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน (พรชัย พันธุ์ธาดาพร, 2554: 326) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาชนก เหล็กกล้า ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน 4 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและประชุมวิสามัญประจำปีอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนเกิดความคล่องตัว

(2) ด้านการดำเนินกิจกรรมการ การมีส่วนนำเงินมาคืนตามกำหนดทุกครั้ง เนื่องจากคณะกรรมการมีการปลูกจิตสำนึกแก่สมาชิกกองทุนในการสร้างวินัยในการออมเงิน มีการกำหนดข้อตกลงระหว่างกันในการส่งเงินตามกำหนด ดังนั้นเมื่อมีความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตรงกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันกองทุนหมู่บ้านก็สามารถขับเคลื่อนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

(3) ด้านการรับผลประโยชน์ การมีส่วนรับผลประโยชน์จากเงินปันผลจากกองทุนสม่ำเสมอ เนื่องจากการที่สมาชิกส่งเงินตามกำหนดจึงสามารถนำเงินของ

สมาชิกไปหาผลประโยชน์โดยนำออกให้สมาชิกที่มีวินัยทางการเงินที่ดีแต่ต้องการกู้ยืมและนำเงินบางส่วนที่เหลือไปหาประโยชน์โดยการนำฝากธนาคารโครงการพิเศษต่าง ๆ ของธนาคารตามความเหมาะสม จึงได้กำไร ทั้งนี้เกิดจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนด้วย เพื่อที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม

(4) ด้านการประเมินผล โดยใช้หลักการดำเนินงานแบบประชาธิปไตยให้สิทธิในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นประชาชนผู้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจึงสามารถเข้าไปพบปะทบทวนในการประเมินการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ทุกระบวนการ (สุภาชนก เหล็กกล้า, 2556: 116-117)

สรุปกองทุนหมู่บ้านพึ่งพาตัวเอง กองทุนหมู่บ้านคุณธรรม กองทุนหมู่บ้านพึ่งพาตัวเองรูปแบบใหม่ที่เกิดจากแนวคิดการระดมทุน ระดมแรง เพื่อแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของกิจกรรมในธรรมณูคุณธรรม 9 ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างสังคมคุณธรรมที่ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน และสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาของสังคมระดับหมู่บ้าน โดยเป็นการปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี และไม่ขัดต่อกฎหมาย มีสาระสำคัญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันของราษฎรในหมู่บ้าน ในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม

3. การจัดสรรทรัพย์ของหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี เชียงพุทธ

ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการใช้ทรัพย์ที่ควรถือเอาจากโมคทรัพย์หรือเหตุผลที่อริยสาวกควรยึดถือในการที่จะมีหรือครอบครองโมคทรัพย์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: อ.ฉก. (ไทย) 22/41/65) เมื่อได้ทรัพย์มาแล้วพระพุทธเจ้าตรัสว่า 1) อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ย่อมบำรุงตนเอง บำรุงมารดาบิดา บำรุงบุตร ภรรยา ทาส กรรมกร และคนใช้ให้เป็นสุข บริหารให้เป็นสุขโดยชอบด้วยโมคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม 2) อริยสาวกย่อมบำรุงตนเองบำรุงมิตรและอำมาตย์ให้เป็นสุข บริหารให้เป็นสุขโดยชอบด้วยโมคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรเก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม 3) อริยสาวกย่อมป้องกันอันตรายที่เกิดจากไฟ น้ำ พระราชา โจร คนที่ไม่ชอบกัน หรือจากทายาท ทำตนให้ปลอดภัย 4) อริยสาวกย่อมทำพลี 5 อย่าง คือ (1) ญาติพลี (2) อติญาติพลี (3) ปุพพเปตพลี (4) ราชพลี (5) เทวตพลี (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559: อ.จตุกก.อ. (ไทย) 2/61/353) (5) อริยสาวกย่อมตั้งทักษิณาทินที่มีผลสูงขึ้นไป เป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดีมีสุขเป็นผล ให้เกิดในสวรรค์ในสมณพราหมณ์ผู้เว้นขาดจากความมัวเมาและความประมาท ดำรงมั่นอยู่ในขันติ (ความอดทน) และโสรัจจะ (ความเสียใจ) ฝึกอบรมตน ทำตนให้สงบ ทำตนให้ดับเย็นสนิท ด้วยโมคทรัพย์ที่หามาได้ด้วย ความ

ขยันหมั่นเพียรเก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: อง ปญจก. (ไทย) 22/ 41/ 64-65) คือเมื่อหาทรัพย์มาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยการประกอบกิจการงานอันสุจริตแล้ว ควรใช้จ่ายทรัพย์เพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัวตามหลักโภคาทียะคือหลักของการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดคือ

1. ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงบิดามารดา บุตรภรรยาและคนในปกครองทั้งหลายให้มีความสุข
2. ใช้จ่ายเพื่อบำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมกิจการงานให้มีความสุข
3. ใช้จ่ายเพื่อปกป้องรักษาสวัสดิภาพทำตนให้มั่นคงปลอดภัย
4. ทำพลี คือใช้จ่ายเพื่อบำรุงและบูชา 5 อย่าง
 - 1) ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ
 - 2) อติถิพลี ต้อนรับแขก
 - 3) ปุพฺพเปตพลี ทำบุญหรือสักการะผู้ล่วงลับ
 - 4) ราชพลี บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากรเป็นต้น
 - 5) เทวตาสพลี ถวายเทวดา คือทำบุญอุทิศสิ่งทีเฝ้าบูชาตามความเชื่อถือ
5. อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์และเหล่าบรรพชิตผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ผู้ไม่ประมาท มัวเมา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556: 171-172)

วิธีการใช้จ่ายทรัพย์ตามแนวโภคาทียะถือว่าการใช้จ่ายทรัพย์ที่เป็นวิधिพุทธ อีกวิธีหนึ่ง เมื่อทำได้ตามที่พระพุทธเจ้าสอนไว้อย่อมทำให้คนในสังคมมีความสุข เพราะการใช้จ่ายทรัพย์ตามวิธีของโภคาทียะนี้เป็นการใช้จ่ายที่ไม่เห็นแก่ตัว คือไม่ได้เป็นการใช้จ่ายที่มุ่งเพื่อประโยชน์ของตนเองอย่างเดียวแต่เป็นการใช้จ่ายเพื่อสังคมและส่วนร่วมด้วย การใช้จ่ายทั้งห้าข้อนี้พระพุทธเจ้าไม่ได้ให้แบ่งทรัพย์เพื่อจ่ายเท่า ๆ กันในทุกข้อ แต่พระองค์บอกว่าเมื่อได้ทรัพย์มาแล้วควรนำไปใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งวิธีการใช้จ่ายที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นี้ พระองค์ไม่ได้มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวเท่านั้นแต่มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติและศาสนาด้วย ซึ่งแตกต่างจากการใช้จ่ายทรัพย์ของคนทั่วไปที่มุ่งแต่เพื่อการบริโภคสำหรับตนเองหรือครอบครัวเท่านั้น

การจัดสรรทรัพย์เชิงพุทธ คือการจัดสรรทรัพย์ตามหลักโภคาทียะไปใช้ในการดำเนินชีวิต ให้สำเร็จประโยชน์และคุ้มค่าอย่างสูงสุด ในพระพุทธศาสนาได้แสดงหลักคำสอนไว้เป็นแนวทางในการแสวงหา การรักษา และการใช้จ่ายทรัพย์ ในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้สำเร็จในปัจจุบัน ดังเนื้อความที่ปรากฏในทีฆชาณสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงธรรม 4 ประการเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลในปัจจุบันนี้ คือ

1. อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น
2. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการรักษา

3. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี

4. สมชีวิตา ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: อภ.อภ. (ไทย) 23/54/340 – 341)

หลักธรรมคำสอนให้บุคคลพึงรู้จักบริหารจัดการทรัพย์ คนที่ขยันในการทำงาน และคอยเก็บออมทรัพย์สมบัติไว้ เหมือนผืนที่สร้างรัง เหมือนปลวกที่สร้างรัง ไม่นานก็สำเร็จ ได้ตามที่ประสงค์ เมื่อบุคคลสะสมโภคทรัพย์อยู่ดังตัวผึ้งสร้างรัง โภคทรัพย์ของเขาก็ย่อมเพิ่มพูนขึ้น ดุจจอมปลวกที่ตัวปลวกก่อขึ้นฉะนั้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: (ที.ปา. (ไทย) 11/265/211)

หลักการแบ่งทรัพย์ โดยจัดสรรเป็นส่วน คือ

1. สำหรับใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงครอบครัว เลี้ยงคนที่ควรบำรุงเลี้ยงและทำประโยชน์การจัดแบ่งเงินส่วนนี้ไว้ก็เพื่อใช้จ่ายภายในบ้าน การเลี้ยงดูครอบครัว การเลี้ยงดูบุพพการี หรือบุคคลที่อยู่ในการดูแลของผู้ถือทรัพย์ เป็นส่วนสร้างเสริมคุณภาพชีวิตคือตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของร่างกาย

2. สำหรับใช้เป็นทุนประกอบการงานลงทุนประกอบอาชีพ ที่สุจริตเป็นส่วนที่จัดแบ่งไว้เพื่อการทำธุรกิจการงาน เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่จัดไว้ 2 ส่วนนั้น เพราะให้ความสำคัญว่าการลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจการงาน จัดว่าเป็นการพัฒนาอาชีพให้ก้าวสู่ระดับที่สูงขึ้น และเมื่อระดับหน้าที่การงานก้าวหน้ามากขึ้น ก็เป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดสรรส่วนอื่น ๆ พัฒนามากขึ้นด้วย การจัดสรรทรัพย์ส่วนนี้เองที่จะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนายกระดับฐานะให้ก้าวหน้าขึ้นสู่ระดับที่สูงขึ้นได้ เพราะหากมีอาชีพการงานหรือทุนในการประกอบอาชีพที่ชัดเจน การจัดสรรทรัพย์เพื่อใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ย่อมอัดคัดชัดเจนไปด้วย

3. สำหรับเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็นเร่งด่วนคือการจัดสรรทรัพย์ไว้เพื่อใช้ในคราวฉุกเฉิน หรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้คิดหรือวางแผนไว้ล่วงหน้าเช่นการเจ็บไข้ได้ป่วย หรืออุบัติเหตุ เป็นต้น ทั้งนี้การจัดสรรทรัพย์ส่วนนี้ไว้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อเหตุการณ์เร่งด่วนนั้นเกิดขึ้น การดำเนินการช่วยเหลือจะเป็นไปได้โดยสะดวกรวดเร็วขึ้น ซึ่งหากขาดการจัดสรรส่วนนี้แม้จะสามารถดำเนินการได้ แต่ก็อาจเป็นอุปสรรคจนอาจไม่ทันเวลาก็เป็นได้ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557: 778)

การจัดสรรทรัพย์ของหมู่บ้าน 9 ดี ด้วยกองทุนพึ่งพาตนเองเชิงพุทธด้วยหลักโศคาทิยะ ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ ผูกใจและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของบุคคลคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2557: 776) หลักการพึ่งตนเอง ชุมชนแต่ละชุมชนจะมีหลักการพึ่งตนเองแตกต่างกัน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชน ที่มีความหลากหลายหรือมีศักยภาพที่แตกต่างกัน แต่เมื่อบูรณาการหลักการ

พึ่งตนเองของชุมชนทั้งหมดเข้าด้วยกันแล้ว สามารถสรุปได้ว่า หลักการพึ่งตนเองของชุมชนเหล่านี้ มีลักษณะร่วมกันอยู่ 6 ประการ ได้แก่ (1) การมีคุณธรรมประจำใจ เช่น ความซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน ความเมตตา เป็นต้น (2) การรู้จักประเมินศักยภาพของตนเอง (3) ความฉลาดในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ (4) ยึดหลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับประโยชน์ (5) ยึดหลักการพึ่งตนเองตามหลักการในพระพุทธศาสนา (6) ยึดหลักการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ยังพบหลักการพึ่งตนเองของชุมชนพื้นที่ที่ใช้ศึกษาเพิ่มเติมอีก 3 ประการ คือ (1) การเป็นอยู่ด้วยความพร้อมของตนเอง คือความพร้อมในด้านทรัพยากร ทั้งในด้านทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนที่มีคุณภาพ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์เพียงพอ (2) การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการพึ่งตนเองที่สำคัญของแต่ละชุมชน ที่เน้นการดำรงอยู่อย่างพอดี พอประมาณเหมาะสม และการมีเงื่อนไขด้านคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นองค์ประกอบเสริมที่สำคัญ (3) การมีความสามัคคีและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (พระมหาสุทนต์ นรเชษฐ, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงภา เพชรแท้ พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อนำมาลงทุนสำหรับสมาชิกที่มีความจำเป็น กู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ ลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอกชุมชน สวัสดิการของครอบครัวที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนทั้งในด้านการบริหารจัดการเงินทุน การส่งเสริมประชาธิปไตย การเคารพกฎกติกาการทำงานร่วมกันภายใต้ปรัชญาเงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ (1) ความซื่อสัตย์ (2) ความเสียสละ (3) ความรับผิดชอบ (4) ความเห็นอกเห็นใจ (5) ความไว้วางใจ ทำให้คนในชุมชนเกิดความรักสามัคคี เอื้ออาทรซึ่งกันและกันร่วมสร้างสรรค์ชุมชนให้มีความก้าวหน้าสามารถพึ่งพาตนเองได้อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน (ดวงภา เพชรแท้, 2559)

4. สรุป

การบริหารจัดการทรัพยากรของกองทุนพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านด้วยหลักโศคาทียะในการบริหารเงินของกองทุนโดยให้ความสำคัญต่อการให้บริการทางการเงิน ที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกชุมชน เพื่อให้สมาชิกชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีสวัสดิการชุมชนที่เหมาะสมโดยสมาชิกสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินไม่ว่าจะเป็นเงินฝาก หรือการกู้ยืม เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพได้อย่างสะดวกรวดเร็วในขณะเดียวกันก็ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ด้วย สรุปเป็นองค์ความรู้ในการจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยหลักโศคาทียะคือ เลี้ยงตนให้เป็นสุขเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้ชุมชน (Happy), เลี้ยงมิตรสหายเพื่อสร้างชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนน้ำใจ สร้างวิถีไทยสามัคคี (Friends), ป้องกันอันตรายเพื่อ

ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้ด้อยโอกาส (Prevent), ทำพลี 5 เพื่อใช้ในการสาธารณกุศล (Fivefold offering), ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาเพื่อความสุขความสงบร่มเย็นของชุมชน (Buddhism) จึงได้องค์ความรู้ใหม่ว่า การจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี HFPFB

5. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ใหม่ของการจัดสรรทรัพยากรหมู่บ้านสันติสุข 9 ดี HFPFB กองทุนพึ่งพาตนเองเมื่อใช้แนวทางการจัดสรรทรัพยากรตามหลักกรรมโมคยาติยะ ในการบริหารจัดการทรัพยากรของกองทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของชุมชน ได้แก่

- 1) เลี้ยงตนให้เป็นสุข (Happy) คือ การนำเงินกองทุนหมู่บ้านไปใช้เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ส่งเสริมอาชีพ การศึกษาแก่คนในหมู่บ้าน เพื่อความสุขของคนในหมู่บ้าน
- 2) เลี้ยงมิตรสหายให้เป็นสุข (Friend) คือ การจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในกิจกรรมของคณะกรรมการเพื่อสร้างชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนน้ำใจ สร้างวิถีไทยสามัคคี
- 3) การป้องกันอันตราย และการเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วย (Prevent) คือ กองทุนหมู่บ้านมีการจัดสรรทรัพยากรส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้ด้อยโอกาสและสวัสดิการอื่น ๆ ในชุมชน นอกจากนี้ สมาชิกชุมชนสามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพหรือใช้ในเหตุจำเป็นต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสมของเงินออมที่ตนสะสมไว้ในกองทุนโดยเสียดอกเบี้ยให้กองทุนในอัตราต่ำ
- (4) ทำพลี 5 (Fivefold offering) คือ เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนหนึ่งจะจัดสรรเพื่อใช้ในการสาธารณประโยชน์ เช่น ซ่อมถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา ชลประทาน ฯลฯ
- (5) เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา (Buddhism) โดยกองทุนหมู่บ้านจะมีการจัดสรรทรัพยากรของกองทุนเพื่อใช้ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ใช้ในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวัดของชุมชนเพื่อความสุขความสงบร่มเย็นของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. ม.ป.ท.
- ดวงนภา เพชรแท้. (2559). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทับซุง ตำบลห้วยเหนือ อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี**. รัศมีศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2544). **กองทุนหมู่บ้าน**. ใน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.). เข้าถึงได้จาก www.villagefund.or.th/ประวัติความเป็นมา (สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565).

- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหันตรา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2556). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสง.
- พระมหาอุทธาน นรเชฏฐ. (2556). หลักการพึ่งตนเองเชิงพุทธบูรณาการในสังคมไทย. **ดุสิตนิพนธ์ พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2559). **อรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). **ภาวะผู้นำ.** กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- ศุภณิตย์ โชครัตนชัย และคณะ. (2547). **ปรัชญาการทำงานและการดำเนินชีวิต: ดร.เทียม โชควัฒนา.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). **กองทุนหมู่บ้าน.** เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=กองทุนหมู่บ้าน> (สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2565).
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2557). **พุทธธรรมฉบับปรับขยายความ.** พิมพ์ครั้งที่ 39. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์. (2557). **คู่มือกระบวนการสร้างบุรีรัมย์สันติสุข 9 ดี ด้วย BCM Model.** บุรีรัมย์: กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์.
- สุภาชนก เหล็กกล้า. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 39(2), 116-117.**
- Linda, Honold. (2000). **Developing Employees Who Love to Learn.** Retrieved from <http://www.gotomanager.com/newdetails.aspx?id=1617> (Accessed 22 March 2565).